85 години

Международна научно-практическа конференция

УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ И СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКА КОХЕЗИЯ ПРЕЗ XXI ВЕК – ТЕНДЕНЦИИ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА

Том II

85 години

СТОПАНСКА АКАДЕМИЯ

„Димитър А. Ценов" - Свищов

Международна научно-практическа конференция

УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ И СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКА КОХЕЗИЯ ПРЕЗ XXI ВЕК – ТЕНДЕНЦИИ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА

8-9 ноември 2021 г.

Том II

СТОПАНСКА АКАДЕМИЯ „Д. А. ЦЕНОВ“ – СВИЩОВ

МЕЖДУНАРОДНА НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКА КОНФЕРЕНЦИЯ

УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ И СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКА КОХЕЗИЯ ПРЕЗ XXI ВЕК – ТЕНДЕНЦИИ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА

Свищов, 8-9 ноември 2021 г.

Посветена на 85 години от създаването
на Стопанска академия „Димитър А. Ценов“

Сборник с доклади

ТОМ II

Международната научно-практическа конференция е организирана в изпълнение на проект №НФ-2-2021 „Устойчиво развитие и социално-икономическа кохезия през XXI век – тенденции и предизвикателства“, финансиран със средства по Наредба на МОН за насърчаване на научно-изследователската дейност

Академично издателство „Ценов“
Свищов
2021

ПРОГРАМЕН КОМИТЕТ
Проф. д-р Марияна Божинова
Ректор на Стопанска академия „Димитър А. Ценов“ - председател
Проф. д. н. Борислав Борисов
Проф. д. н. Божидар Божинов
Проф. д-р Стоян Проданов
Доц. д-р Галина Чиприянова
Доц. д-р Здравко Любенов
Доц. д-р Иван Марчевски
Доц. д-р Ирена Емилова
Доц. д-р Искра Пантелеева
Доц. д-р Катя Личева
Доц. д-р Людмил Несторов
Доц. д-р Марина Николова
Доц. д-р Пламен Петков
Доц. д-р Силвия Костова
Доц. д-р Христо Сирашки

ОРГАНИЗАЦИОНЕН КОМИТЕТ
Доц. д-р Румен Ерусалимов - *председател*
Проф. д-р Пенка Шишманова
Проф. д-р Стефан Симеонов
Доц. д-р Красимира Славева
Доц. д-р Маруся Смокова-Стефанова
Доц. д-р Светослав Илийчовски
Доц. д-р Теодора Филипова
Гл. ас. д-р Асен Божиков

РЕДАКЦИОНЕН СЪВЕТ
Проф. д-р Любчо Варамезов - *председател*
Проф. д-р Анета Денева
Проф. д-р Атанас Атанасов
Проф. д-р Йордан Василев
Проф. д-р Красимир Шишманов
Проф. д-р Маргарита Богданова
Проф. д-р Пенка Шишманова
Проф. д-р Стефан Симеонов
Доц. д-р Александър Ганчев
Доц. д-р Венцислав Василев
Доц. д-р Красимира Славева
Доц. д-р Маруся Смокова-Стефанова
Доц. д-р Румен Ерусалимов
Доц. д-р Светослав Илийчовски
Доц. д-р Теодора Филипова

Публикуваните материали са рецензирани. Авторите носят отговорност за съдържанието на материалите, изразените мнения, използваните данни, цитираните източници и езиковото оформление на текстовете.

ISBN 978-954-23-2069-2 (print)
ISBN 978-954-23-2070-8 (online)

D. A. TSENOV ACADEMY OF ECONOMICS – SVISHTOV

INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE

SUSTAINABLE DEVELOPMENT AND SOCIO-ECONOMIC COHESION IN THE 21ST CENTURY: TRENDS AND CHALLENGES

Svishtov, 8th - 9th November 2021

Dedicated to the 85th anniversary since the establishment of D. A. Tsenov Academy of Economics

Conference Proceedings

VOLUME II

The international scientific and practical conference has been organized as implementation of project SF-2-2021 "Sustainable Development and Socio-Economic Cohesion in the 21st Century: Trends and Challenges", financed with funds by Ordinance of the Ministry of Education and Science for encouraging scientific research

Tsenov Academic Publishing House
Svishtov
2021

PROGRAM COMMITTEE
Prof. Mariyana Bozhinova, Ph.D.
Rector of D. A. Tsenov Academy of Economics
Prof. Borislav Borissov, D.Sc.
Prof. Bozhidar Bozhinov, D.Sc.
Prof. Stoyan Prodanov, Ph.D.
Assoc. Prof. Galina Chipriyanova, Ph.D.
Assoc. Prof. Zdravko Lyubenov, Ph.D.
Assoc. Prof. Ivan Marchevski, Ph.D.
Assoc. Prof. Irena Emilova, Ph.D.
Assoc. Prof. Iskra Panteleeva, Ph.D.
Assoc. Prof. Katya Licheva, Ph.D.
Assoc. Prof. Lyudmil Nestorov, Ph.D.
Assoc. Prof. Marina Nikolova, Ph.D.
Assoc. Prof. Plamen Petkov, Ph.D.
Assoc. Prof Silviya Kostova, Ph.D.
Assoc. Prof Hristo Sirashki, Ph.D.

ORGANIZING COMMITTEE
Assoc. Prof. Rumen Erusalimov, Ph.D., Chairman
Prof. Penka Shishmanova, Ph.D.
Prof. Stefan Simeonov, Ph.D.
Assoc. Prof. Krasimira Slaveva, Ph.D.
Assoc. Prof. Marusya Smokova-Stefanova, Ph.D.
Assoc. Prof. Svetoslav Iliychovksi, Ph.D.
Assoc. Prof. Teodora Filipova, Ph.D.
Head Asst. Asen Bozhikov, Ph.D.

EDITORIAL COMMITTEE
Prof. Lyubcho Varamezov, Ph.D., Chairman
Prof. Aneta Deneva, Ph.D.
Prof. Atanas Atanasov, Ph.D.
Prof. Yordan Vasilev, Ph.D.
Prof. Krasimir Shishmanov, Ph.D.
Prof. Margarita Bogdanova, Ph.D.
Prof. Penka Shishmanova, Ph.D.
Prof. Stefan Simeonov, Ph.D.
Assoc. Prof. Aleksandar Ganchev, Ph.D.
Assoc. Prof. Ventsislav Vassilev, Ph.D.
Assoc. Prof. Krasimira Slaveva, Ph.D.
Assoc. Prof. Marusya Smokova-Stefanova, Ph.D.
Assoc. Prof. Rumen Erusalimov, Ph.D.
Assoc. Prof. Svetoslav Iliychovski, Ph.D.
Assoc. Prof. Teodora Filipova, Ph.D.

The published materials have been reviewed. The authors are responsible for the content and layout of their papers, the opinions expressed, the data used and the sources cited.

ISBN 978-954-23-2069-2 (print)
ISBN 978-954-23-2070-8 (online)

СЪДЪРЖАНИЕ

ТОМ II

МЕНИДЖМЪНТ, МАРКЕТИНГ, ПЛАНИРАНЕ, МЕЖДУНАРОДНА ИКОНОМИКА, БИЗНЕС ИНФОРМАТИКА

МЕЖДУНАРОДНАТА ПРОИЗВОДСТВЕНА СПЕЦИАЛИЗАЦИЯ
В СЪВРЕМЕННИЯ ТЕХНОЛОГИЧЕН БИЗНЕС
Проф. д.ик.н. Таня Горчева 7

INTEGRATION PROCESSES IN INTERNATIONAL BUSINESS: DIAGNOSIS
OF PREREQUISITES, PARAMETRIZATION AND SIMULATION
D. Sc. Econ., Professor, Illya Khadzhynov, D. Sc. Econ., Professor, Maryna Savchenko
Docent, PhD in Economics, Mariia Shkurat 16

ТЕРИТОРИАЛНИ ПРОПОРЦИИ, ДИСПРОПОРЦИИ… КОХЕЗИЯ?
(ТЕОРЕТИЧНИ ОСНОВИ)
Проф. д-р Веселин Бояджиев 25

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРИ УПРАВЛЕНИЕТО НА ЧОВЕШКИТЕ
РЕСУРСИ В КОНТЕКСТА НА ПАНДЕМИЯТА ОТ COVID-19
Гл. ас. д-р Весела Петрова, Доц. д-р Боряна Трифонова,
Гл. ас. д-р Бориславa Гълъбова, **Проф. д-р Емил Димов** 34

ГРАДЪТ - ИКОНОМИЧЕСКИ КАТАЛИЗАТОР
ЗА УСТОЙЧИВОТО РАЗВИТИЕ НА РЕГИОНА
Проф. д-р Константин Калинков 43

ПОЛИТИКИ (НЕ)ОСНОВАНИ НА ДОКАЗАТЕЛСТВА
Проф. д-р Маргарита Богданова 51

КОНЦЕПТУАЛИЗИРАНЕ НА СИСТЕМНИ СТРАТЕГИЧЕСКИ ОБРАТИ
Проф. д-р Никола Янков 59

INSTITUTIONAL CHANGES IN THE PUBLIC ADMINISTRATION
OF AGRICULTURE TO INFLUENCE UKRAINIAN AGRO – EXPORTS
Assoc. Prof. Oksana Kiforenko, PhD 66

ОСОБЕННОСТИ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ
КОМПЕТЕНЦИЙ БЕЛОРУССКИХ МЕНЕДЖЕРОВ
Доктор экономических наук, профессор Наталья Маковская 74

ПРОБЛЕМЫ СТИМУЛИРОВАНИЯ РАЗВИТИЯ
ЭКОНОМИКИ РЕСПУБЛИКИ АРМЕНИЯ
Профессор, доктор экономических наук Вардан Бостанджян,
Кандидат экономических наук, д-р Армине Захарян, **Юлиана Акобян** 80

СЪВРЕМЕННИ МАРКЕТИНГОВИ АСПЕКТИ НА ПАЗАРА
НА ТУРИСТИЧЕСКИ ПРОДУКТИ В БЪЛГАРИЯ
Доц. д-р Ваня Григорова ……..…….. 91

РОЛЯТА НА ОРГАНИЗАЦИОННАТА КУЛТУРА
ЗА УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА ОРГАНИЗАЦИЯТА
Доц. д-р Корнелия Тодорова ……..……..…….…….. 100

УПРАВЛЕНИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ НА ПРЕДПРИЯТИЯТА
КАТО ФАКТОР НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ЕФЕКТИВНОСТТА
НА НОВА ПАРАДИГМА НА ИНДУСТРИАЛНОТО РАЗВИТИЕ
Доц. д-р Александър Александрович Сергеев …..……...…….……. 108

ОРГАНИЗАЦИОННИ ПРОЦЕСИ И УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ
Доц. д-р Анатолий Асенов …...…….…..……. 116

ПРОФЕСИОНАЛНО ПРЕГРЯВАНЕ И МОБИНГ
В ДИГИТАЛНА РАБОТНА СРЕДА
Доц. д-р Венета Христова …….……..……. 124

БИЗНЕС МОДЕЛИ И ТЕНДЕНЦИИ НА ДИГИТАЛНАТА ТРАНСФОРМАЦИЯ
Доц. д-р Веселин Попов, Доц. д-р Петя Емилова ……..……. 132

ПРИЛОЖЕНИЕ НА ИНФЛУЕНСЪР МАРКЕТИНАГА В БИЗНЕСА
Доц. д-р Виржиния Иванова …….……. 139

ВЪЗДЕЙСТВИЕ НА ПАНДЕМИЯТА ОТ COVID-19 ВЪРХУ
ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ С УСЛУГИ НА БЪЛГАРИЯ
Доц. д-р Галина Захариева …….……. 147

ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ – КЛЮЧОВ ФАКТОР
ЗА ЕФЕКТИВНО УПРАВЛЕНИЕ НА ПРОМЯНАТА
Доц. д-р Георги Кондев ……..…….……. 155

ВЛИЯНИЕ НА TQM И ВЪНШНИТЕ РИСКОВЕ
ВЪРХУ ПРОЦЕСИТЕ СВЪРЗАНИ С УПРАВЛЕНИЕ
НА ПРОМЯНАТА В ОРГАНИЗАЦИЯТА
Доц. д-р Георги Кондев, Докторант Ирена Михайлова …….……..……. 164

ЕКОИНОВАЦИИ И РЕСУРСНА ЕФЕКТИВНОСТ
Доц. д-р Дафина Донева …..……. 172

ЕТИКА И ЕТИЧНАТА ИНФРАСТРУКТУРА –
МОДЕЛИ В ПУБЛИЧНИЯ СЕКТОР
Доц. д-р Евелина Парашкевова, Докторант Изабела Йонкова …….……. 179

МОДЕЛИРАНЕ НА ЕКСПОРТНАТА ПАЗАРНА ОРИЕНТАЦИЯ
Доц. д-р Здравко Любенов ……..……. 187

ВЛИЯНИЕ НА ПАНДЕМИЯТА ОТ COVID-19
ВЪРХУ ДЪЛГОСРОЧНИТЕ НАГЛАСИ И НАВИЦИТЕ
ПРИ ПОТРЕБЯВАНЕ НА ТУРИСТИЧЕСКИ ПРОДУКТИ
Доц. д-р Иван Марчевски, Ас. д-р Криста Нейкова ……..……. 191

РЕЦЕСИЯТА ПОРОДЕНА ОТ COVID-19 И ВЪЗМОЖНОСТИТЕ
ЗА ПРОМЕНИ В БЪЛГАРСКАТА ИКОНОМИКА
Доц. д-р Людмил Несторов ……..……. 199

РЕКЛАМНИТЕ АГЕНЦИИ В КОМУНИКАЦИОННИЯ ПРОЦЕС
Доц. д-р Пенка Горанова ……...…….……. 210

ЕФЕКТЪТ НА РОЗЕНТАЛ – КОНТРОЛНИ И УПРАВЛЕНСКИ АСПЕКТИ
Доц. д-р Пепа Стойкова, Доц. д-р Ирена Емилова ……...…….……. 218

ДИГИТАЛНАТА ЕКОСИСТЕМА – ТЕХНОЛОГИИ И БИЗНЕС МОДЕЛИ
Доц. д-р Петя Емилова, Доц. д-р Веселин Попов ……...……...……. 227

РАЗБИРАНЕ ЗА РОЛЯТА НА ОБРАЗОВАНИЕТО
В ПОСТИГАНЕТО НА УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ
Доц. д-р Румяна Златева ……..……. 234

НАМАЛЯВАНЕ НА РАСТЕЖА И ДЕСТАБИЛИЗИРАЩИ
ЕФЕКТИ НА ПАНДЕМИЯТА ОТ COVID-19 ВЪРХУ
ГЛОБАЛНАТА ИКОНОМИКА
Доц. д-р Румяна Златева, Доц. д-р Али Балканли ……..……. 241

ТЕОРЕТИЧНИ И ЕМПИРИЧНИ ИЗМЕРЕНИЯ НА КОМУНИКАЦИОННАТА
ПОЛИТИКА НА ТЪРГОВСКАТА СТРУКТУРА
Доц. д-р Христина Михалева, Х. ас. д-р Светла Атанасова ……..……. 250

МЯСТО И СЪДЪРЖАНИЕ НА ПРОЦЕСА ЗА УПРАВЛЕНИЕ
НА ПРОЕКТИ ПО ОТНОШЕНИЕ НА ОСТАНАЛИТЕ ПРОЦЕСИ
Доц. д-р Христо Сирашки ……..…… 259

УПРАВЛЕНИЕ НА ИНОВАЦИИТЕ В ИНДУСТРИАЛНОТО
ПРЕДПРИЯТИЕ В УСЛОВИЯТА НА КРИЗА
Гл. ас. д-р Бориславa Гълъбова ……..……..…… 266

ДИФУЗИЯТА НА ИНОВАЦИИ В БЪЛГАРИЯ
Гл. ас. д-р Даниела Илиева ……..……...…. 276

АЛГОРИТЪМ ЗА ФИНАНСОВО УПРАВЛЕНИЕ
В ОБРАЗОВАТЕЛНА ИНСТИТУЦИЯ
Гл. ас. д-р Деница Загорчева ……....…. 284

УПРАВЛЕНИЕ НА КАРИЕРАТА –
ПРОБЛЕМИ И РЕШЕНИЯ
Гл. ас. д-р Десислава Алексиева ……....…. 292

УПРАВЛЕНИЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО В ОРГАНИЗАЦИЯТА
Гл. ас. д-р Елена Йорданова ……..…..… 298

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД ПЛАНИРАНЕТО
НА УСТОЙЧИВОТО РАЗВИТИЕ НА БИЗНЕСА
Гл. ас. д-р Елица Лазарова …….……..... 303

ГЛОБАЛНАТА ТЪРГОВИЯ С ВИСОКОТЕХНОЛОГИЧНИ
ПРОДУКТИ КАТО ДВИГАТЕЛ НА РАСТЕЖА
Гл. ас. д-р Ивайло Петров …….…..…. 312

ВЛИЯНИЕ НА ДИГИТАЛИЗАЦИЯТА НА ОБРАЗОВАНИЕТО
ВЪРХУ ЦИФРОВИТЕ КОМПЕТЕНТНОСТИ НА ПРЕПОДАВАТЕЛИТЕ
Гл. ас. д-р Кремена Маринова-Костова …….……..… 320

СТРАТЕГИЧЕСКА КОРПОРАТИВНА ОТГОВОРНОСТ –
ОСОБЕНОСТИ И ЗНАЧЕНИЕ ЗА ОРГАНИЗАЦИЯТА
Гл. ас. д-р Милен Динков …… 328

МЕДИКО-ГЕОГРАФСКАТА КОХЕЗИЯ В БЪЛГАРИЯ
Гл. ас. д-р Нели Веселинова …… 335

СЪСТОЯНИЕ НА БЪЛГАРСКИЯ ИЗНОС В КОНТЕКСТА
НА ПАНДЕМИЯТА ОТ КОВИД-19
Гл. ас. д-р Недялко Несторов ……..…..…… 343

КОРПОРАТИВНАТА СОЦИАЛНА ОТГОВОРНОСТ
КАТО КОМПОНЕНТ НА УСТОЙЧИВОТО РАЗВИТИЕ –
ВЗАИМОВРЪЗКИ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА
Гл. ас. д-р Станислава Стоянова …….……. 349

ИНТЕГРИРАНИТЕ ТЕРИТОРИАЛНИ ИНВЕСТИЦИИ КАТО ИНСТРУМЕНТ
ЗА ПОСТИГАНЕ НА КОНВЕРГЕНЦИЯ МЕЖДУ РЕГИОНИТЕ
Ас. д-р Мариела Стоянова …….……. 357

УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ ПРИ КРИЗА - СЪВРЕМЕННИ
ИЗМЕРЕНИЯ И ВЪЗМОЖНИ БИЗНЕС РЕШЕНИЯ
Ас. д-р Надежда Стефанова ……..…. 363

РОЛЯ И ЗНАЧЕНИЕ НА РЕКЛАМНИЯ ПРОЦЕС В АГРОБИЗНЕСА
Ас. д-р Пламен Петров ……..……. 371

INTERNATIONAL ENTREPRENEURSHIP IN THE NEXT NORMAL:
CHALLENGES AND OPPORTUNITIES
Sen. lect. Margarita Mihaylova, PhD …….…….. 378

СИСТЕМИ ЗА ЕФЕКТИВНОСТ НА МАРКЕТИНГОВАТА
ДЕЙНОСТ В ДИГИТАЛНА СРЕДА
Д-р Ралица Янева …….…. 385

ПРЕСТРУКТУРИРАНЕ НА МЪРЧАНДАЙЗИНГОВОТО ПРОДУКТОВО НИВО ПОСРЕДСТВОМ МАТРИЦАТА ARTHUR D. LITTLE – A. D. L.
Х. ас. д-р Светла Атанасова ……..... 393

THE IMPACT OF ELECTRONIC HUMAN RESOURCES MANAGEMENT PRACTICES ON ACHIEVING COMPETITIVE ENTREPRENEURSHIP FOR BUSINESS ORGANIZATIONS
Mohamed Mostafa Ali AlBaz, PhD, Lecturer,
Adham Said Ali Ibrahim, MSC, PhD Student ……..……..… 401

УПРАВЛЕНИЕ НА ПРОЕКТНИ ЕКИПИ В МУЛТИПРОЕКТНА СРЕДА
Докторант Боян Врančев ……..…….. 409

ИНОВАЦИИ ПРИ ПРИЛАГАНЕ НА „ЗЕЛЕНИ“ ПОЛИТИКИ В ХОТЕЛИЕРСТВОТО
Докторант Владо Божилов ……...……..……. 416

КОНФЛИКТИТЕ В ОРГАНИЗАЦИЯТА И УСТОЙЧИВОТО РАЗВИТИЕ
Докторант Мария Велкова ……..… 425

ОТРАСЛИ НА ИКОНОМИКАТА

КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКИЯТ ТУРИЗЪМ И БЪЛГАРСКАТА ПРОЕКЦИЯ
Проф. д-р Марияна Божинова ……..… 435

ИНДУСТРИАЛНА ПОЛИТИКА В ДЪРЖАВИ С РАЗВИВАЩИ СЕ ПАЗАРИ В КОНТЕКСТА НА ИНДУСТРИЯ 4.0
Проф. д.ик.н. Евгений Савелев, Проф. д.ик.н. Виталина Куриляк …….…….. 443

ОСОБЕНОСТИ НА ФОРМИРАНЕ НА МЕХАНИЗМА НА УПРАВЛЕНИЕ НА СОЦИАЛНО ОТГОВОРНИТЕ КОМПАНИИ ВЪВ ВЕРИГАТА НА ДОСТАВКИТЕ
Проф. д-р Анета Денева, Докторант Рустам Асланзаде ……..... 451

БЪЛГАРИЯ И РУМЪНИЯ КАТО АТРАКТИВНИ НИЪРШОРИНГ ДЕСТИНАЦИИ
Проф. д-р Любчо Варамезов, Кармен Врančев ……... 457

ДИГИТАЛНАТА ИНФРАСТРУКТУРА – ИНСТРУМЕНТ НА УПРАВЛЕНСКОТО КОНСУЛТИРАНЕ ЗА РАЗВИТИЕ НА СМАРТ ТУРИЗМА
Доц. д-р Николай Цонев, Докторант Данаил Алеков ……..…….. 464

ВЛИЯНИЕ НА КРИЗИСНИТЕ СЪБИТИЯ ВЪРХУ ТЪРГОВИЯТА НА ДРЕБНО
Доц. д-р Венцислав Перков ……. 472

ЗНАЧИМОСТ НА АГРАРНИЯ СЕКТОР ЗА НАЦИОНАЛНАТА ИКОНОМИКА
Доц. д-р Виолета Блажева …….…….. 480

НОВИ ИЗМЕРЕНИЯ НА ПРЕДПРИЕМАЧЕСКИЯ БИЗНЕС
В ДИГИТАЛНА СРЕДА
Доц. д-р Искра Пантелеева ……..….. 488

ТУРИЗЪМ В УСЛОВИЯТА НА COVID-19
Доц. д-р Любка Илиева ……..….. 497

ФОРМИРАНЕ НА СЕНЗОРНИ ИЗЖИВЯВАНИЯ В ТУРИСТИЧЕСКИТЕ
ПАКЕТИ КАТО ФАКТОР ЗА ЗАВРЪЩАНЕ НА ТУРИСТИТЕ
В ДЕСТИНАЦИЯТА
Доц. д-р Мариана Янева, Д-р Ралица Георгиева ……..… 505

БИЗНЕС ИДЕНТИФИКАЦИЯ НА ПРОДУКТИТЕ ПО ЗДРАВЕН ТУРИЗЪМ
И ВЪЗМОЖНОСТИТЕ ЗА РАЗВИТИЕТО ИМ В ТУРИСТИЧЕСКИТЕ
РАЙОНИ В БЪЛГАРИЯ
Доц. д-р Мариана Янева, Д-р Стилияна Басмаджиева ……. 513

СЪСТОЯНИЕ И РАЗВИТИЕ НА БЪЛГАРСКИЯ АГРАРЕН СЕКТОР
В УСЛОВИЯ НА ТРАНСФОРМИРАЩА СЕ
КЪМ УСТОЙЧИВОСТ ИКОНОМИКА
Доц. д-р Марина Николова ……..…… 523

ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА УСТОЙЧИВ КООПЕРАТИВЕН
МОДЕЛ В БЪЛГАРСКОТО СЕЛСКО СТОПАНСТВО
Доц. д-р Маруся Линкова ……..….. 532

ИЗИСКВАНИЯ ОСИГУРЯВАЩИ ЗДРАВОСЛОВНИ
И БЕЗОПАСНИ УСЛОВИЯ НА ТРУД В ЦЕХОВЕТЕ
ЗА КОНФЕКЦИОНИРАНЕ НА ОБУВНИ ИЗДЕЛИЯ
Доц. д-р Николай Карев ……..……. 539

ТЪРГОВИЯТА НА БЪЛГАРИЯ С ТРЕТИ СТРАНИ –
АНАЛИЗИ И ТЕНДЕНЦИИ
Доц. д-р Петранка Мидова ……..…… 547

ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ОЦЕНКА НА ПАКЕТИ ОТ АКЦИИ
Доц. д-р Светослав Илийчовски ……..... 555

ВЪЗНИКВАНЕ И РАЗВИТИЕ НА ТЕКСТИЛНАТА ИНДУСТРИЯ
В БЪЛГАРИЯ
Доц. д-р Сергей Найденов, Докторант Калин Петров Киряков …….. 564

ОМНИКАНАЛНАТА ИНТЕНЗИВНОСТ НА АСОРТИМЕНТНО ПРЕДЛАГАНЕ
КАТО ДЕТЕРМИНАНТА НА ПОТРЕБИТЕЛСКАТА УДОВЛЕТВОРЕНОСТ
Доц. д-р Симеонка Петрова …. ……...571

КООПЕРИРАНЕ И СПЕЦИАЛИЗАЦИЯ ЗА УСТОЙЧИВ
РАСТЕЖ И ТЕХНОЛОГИЧНО РАЗВИТИЕ
Доц. д-р Славена Стоянова ……..…… 579

РЕГИОНАЛНАТА ПОЛИТИКА И ПРОГРАМИТЕ ЗА РАЗВИТИЕ
ТЕРИТОРИЯТА И ТУРИЗМА В СЪВРЕМЕННИТЕ УСЛОВИЯ
Доц. д-р Тихомир Личев ……. 587

СОЦИАЛНАТА КОХЕЗИЯ – ХАРАКТЕРИСТИКИ
И ТЕОРЕТИЧНА РАМКА
Гл. ас. д-р Ваня Ганева ……..….. 595

КОРПОРАТИВНА СОЦИАЛНА БЕЗОТГОВОРНОСТ
Гл. ас. д-р Емил Николов …… 603

ЗАЕТИТЕ ЛИЦА В ТЪРГОВСКИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ –
СЪСТОЯНИЕ И ТЕНДЕНЦИИ
Гл. ас. д-р Зоя Иванова …… 611

ИНТЕЛИГЕНТНИ РЕШЕНИЯ ЗА ТЪРГОВИЯ НА ДРЕБНО –
ОБЛАЧНА БАЗИРАНА ТОЧКА НА ПРОДАЖБА
Гл. ас. д-р Иван Маринов …… 619

КРЪГОВАТА ИКОНОМИКА - МОДЕЛ ЗА ПОВИШАВАНЕ
УСТОЙЧИВОСТТА НА СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО
Гл. ас. д-р Илияна Кръстева ……... 625

ДИНАМИКА В ЗАЕТОСТТА НА ЛЕГЛОВАТА БАЗА ПО БЪЛГАРСКОТО
ЧЕРНОМОРИЕ ЗА ПЕРИОДА 2019-2021г.
Гл. ас. д-р Любомира Тодорова……632

ПРИЛОЖЕНИЕ НА СКЛАДОВИТЕ СИСТЕМИ В УПРАВЛЕНИЕТО НА
ТЪРГОВСКИТЕ ПРОЦЕСИ ПРИ ОМНИКАНАЛНИ ТЪРГОВЦИ
Гл. ас. д-р Марияна Кътева…….. 638

ХОТЕЛИЕРСТВОТО В БЪЛГАРИЯ В УСЛОВИЯТА НА COVID-19
Гл. ас. д-р Павлин Павлов ……..……645

ПЛАНЪТ ЗА ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ И УСТОЙЧИВОСТ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ – СМЯНА НА ПРИОРИТЕТИТЕ
В ТРАНСПОРТНИЯ СЕКТОР
Гл. ас. д-р Петя Коралова-Ножарова, Гл. ас. д-р Щерьо Ножаров…….……651

МРЕЖОВИ ВЕРИГИ НА ДОСТАВКА В АГРОБИЗНЕСА
Гл. ас. д-р Радка Ненова ……..…….…….659

ДИНАМИКА И РАЗВИТИЕ НА ПРОИЗВОДИТЕНОСТТА
НА ТРУДА В СЕКТОР УСЛУГИ
Гл. ас. д-р Силвия Господинова …….……...667

СЪЩНОСТНИ АСПЕКТИ НА ДИГИТАЛИЗАЦИЯТА
Гл. ас. д-р Цветелина Кабакчиева ……..……675

ФОТОВОЛТАИЧНИТЕ СИСТЕМИ В КОНТЕКСТА
НА ЗЕЛЕНАТА СДЕЛКА
Гл. ас. д-р Явор Станев ……681

ТЕРИТОРИАЛНА КОНЦЕНТРАЦИЯ НА СЕКТОР НЕДВИЖИМА
СОБСТВЕНОСТ И ФАКТОРИТЕ, КОИТО МУ ВЛИЯЯТ
Гл. ас. д-р Яна Стоенчева ……..….. 686

ФАКТОРИ, ВЛИЯЕЩИ ВЪРХУ ПРЕДПРИЕМАЧЕСКИТЕ
НАМЕРЕНИЯ НА МЛАДИТЕ
Ас. д-р Ивайло Костов ……..695

НАЧИНИ ЗА ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ НА ДРЕБНИЯ ПРЕДПРИЕМАЧЕСКИ
БИЗНЕС В СФЕРАТА НА ТУРИЗМА СЛЕД COVID-19
Ст. преп. Елка Узунова ……702

ПРОИЗВОДСТВО НА ВОДОРОД ЧРЕЗ ЯДРЕНИ ЦЕНТРАЛИ –
ПЕРСПЕКТИВИ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА
Д-р Борислав Боев ……...……..708

ПРИЛОЖЕНИЕ НА ТРЪЖНИТЕ ПРОЦЕДУРИ В УПРАВЛЕНИЕТО
НА ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ ЗЕМИ – АКЦЕНТИ И ПРОБЛЕМИ
Доктор Валери Велковски ……..…….716

ПРОГРАМАТА ЗА ПРОФИЛАКТИКАИ РЕХАБИЛИТАЦИЯ
НА НОИ КАТО ЧАСТ ОТ ДЪРЖАВНАТА ПОЛИТИКА
ЗА ЗДРАВЕН ТУРИЗЪМ
Доктор Кристина Георгиева ……..725

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД УСТОЙЧИВОТО РАЗВИТИЕ
НА ИНДУСТРИАЛНИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ ПО КОХЕЗИОННАТА
ПОЛИТИКА ПРЕЗ XXI-ВЕК
Докторант Айтен Сабри …….. 733

ЗЕЛЕНАТА ИКОНОМИКА И ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВОТО
Докторант Александър Личев ……740

ПРИКЛЮЧЕНСКИЯТ ТУРИЗЪМ КАТО НЕРАЗДЕЛНА
ЧАСТ ОТ СВЕТОВНИЯ ТУРИЗЪМ
Докторант Виктория Янакиева ……..748

НЕГАТИВНИ ПРОЯВЛЕНИЯ ОТ ПРИЛОЖЕНИЕТО
НА МЕДИЦИНСКИЯ ТУРИЗЪМ
Докторант Десислава Александрова ……..754

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПОДХОД ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ИЗИСКВАНИЯТА
ЗА СЕРИАЛИЗАЦИЯ НА ЛЕКАРСТВЕНИ ПРОДУКТИ ОТ СТРАНА НА ООП
Докторант Димитър Райчев ……761

ПРОГРАМАТА ЗА ПРОФИЛАКТИКАИ РЕХАБИЛИТАЦИЯ НА НОИ КАТО ЧАСТ ОТ ДЪРЖАВНАТА ПОЛИТИКА ЗА ЗДРАВЕН ТУРИЗЪМ

Доктор Кристина Георгиева[1]

Резюме: *Кризата, породена от коронавируса и завладяла света през последните две години, предизвика дискусии дали фокусът на туризма не трябва да се промени в посока стимулиране на здравния туризъм. Наблюдава се засилен интерес към съчетаване на почивката с процедури, които имат за цел да подобрят или съхранят здравния статус на туриста. Тази концепция е позната в България, макар и все още да не е достатъчно ефективно приложена. Тя е застъпена в утвърдилата се през годините програма за профилактика и рехабилитация на Националния осигурителен институт (НОИ). Същевременно за осигуряването на ефективен и качествен здравен туризъм е необходимо да се формира устойчива държавна политика, основана на взаимноизгодни партньорски отношения, която да доведе до реализация на потенциала за развитие на този туристически сектор. При така очертаната актуалност цел на доклада е изследване на възможностите за заимстване опита по реализация на Програмата за профилактика и рехабилитация на НОИ за развитие на държавната политика за здравен туризъм в България.*

Ключови думи: *здравен туризъм, туристическа политика, Национален осигурителен институт, профилактика и рехабилитация*

JEL: H55, L83, Z32

THE PROGRAM FOR PREVENTION AND REHABILITATION OF THE NATIONAL SOCIAL SECURITY INSTITUTE AS PART OF THE STATE POLICY FOR HEALTH TOURISM

Kristina Georgieva, PhD

Abstract: *The coronavirus crisis that has gripped the world over the past two years has sparked debate over whether the focus of tourism should be changed in the direction of stimulating health tourism. There is an increased interest in combining the holiday with procedures that aim to improve or maintain the health status of the tourist. This concept is known in Bulgaria, although it is still not implemented effectively. It is included in the established over the years program for prevention and rehabilitation of the National Social Security Institute (NSSI). At the same time, it is necessary to form a sustainable state policy based on mutually beneficial partnerships, which will lead to the potential development of this tourism sector, to ensure effective and quality health tourism. Given the outlined relevance, the report aims to study the possibilities for borrowing the experience of implementing the Program for prevention and rehabilitation of the National Social Security Institute for the state policy development for health tourism in Bulgaria.*

[1] k.georgieva@uni-svishtov.bg, Стопанска академия „Д. А. Ценов“

Key words: *health tourism, tourism policy, National Social Security Institute, prevention and rehabilitation*
JEL: H55, L83, Z32

1. Въведение

Съвременният начин на живот оставя своя отпечатък върху здравето на населението. Замърсената градска среда, стресът и нездравословните навици, в съчетание със застаряването на населението в някои части на света, оказват своето пагубно въздействие върху човешкия здравен статус. Наред с тези неблагоприятни тенденции, кризата, породена от коронавируса и завладяла света през последните две години, предизвика дискусии дали фокусът на туризма не трябва да се промени в посока стимулиране на здравния туризъм. Все по-често се наблюдава засилен интерес сред представителите на различните възрастови групи към съчетаване на традиционната почивка с процедури, които имат за цел да подобрят или съхранят здравния статус на туриста.

Тази концепция е позната в България макар и все още да не е достатъчно ефективно приложена. Тя е застъпена в утвърдилата се през годините програма за профилактика и рехабилитация на Националния осигурителен институт (НОИ). Заедно с променящия се туристически профил се наблюдават и нови възможности за развитие и разширяване на предлаганите продукти в дестинацията. Същевременно за осигуряването на ефективен и качествен здравен туризъм е необходимо да се формира устойчива държавна политика, основана на взаимноизгодни партньорски отношения, която да доведе до реализация на потенциала за развитие на този туристически сектор.

При така очертаната актуалност **цел** на доклада е изследване на възможностите за заимстване опита по реализация на Програмата за профилактика и рехабилитация на НОИ за развитие на държавната политика за здравен туризъм в България. **Обект** на настоящото изследване е Програмата за профилактика и рехабилитация на НОИ, а негов **предмет** – интегрирането на програмата в националната туристическа политика на България в частта, отнасяща се до здравния туризъм.

2. Значение на здравния туризъм за развитието на дестинация България

Здравният туризъм по своята същност е специализирана (алтернативна) форма на туризъм, която обхваща всички проявления на тази дейност с профилактичен, възстановителен и лечебен ефект, т.е. той се свързва с активния стремеж на туристите към подобряване на собственото им здраве. Предпочитанията към употребата на това понятие вместо други сходни на него се дължи на медико-икономическото и медико-социалното му съдържание. Най-общо здравният туризъм може да бъде разглеждан в 3 направления (Божинова & Павлов, 2017, стр. 57-58):

- профилактичен (дълготраен отдих) – за напълно здравите хора, ползващи туристическите услуги за релаксация и закаляване на организма;
- профилактично-възстановителен – за хора в предболестно състояние, без видими клинични прояви, на които се предоставят профилактично-възстановителни услуги и медицинско контролиране на негативните последствия от съвременния начин на живот;
- лечебно-възстановителен здравен туризъм – за хора в болестно състояние, на които се предлага конкретно лечение на заболяването и болните се рехабилитират.

Други автори (Басмаджиева) класифицират здравния туризъм съответно на спа и уелнес туризъм, балнеотуризъм и медицински туризъм. Същностните характеристики на двете класификации до голяма степен се припокриват, но за нуждите на настоящото изследване предпочитаме първата от двете изложени, тъй като тя по-тясно кореспондира с избрания обект на изследване.

В международен план здравният туризъм се превръща във все по-успешна икономическа дейност особено в развиващите се страни, поради своя широкоспектърен характер и утвърждаването на идеята за глобално здравеопазване (Батуров, 2016, стр. 20-23). Преди разразилата се здравна криза броят на международните пациенти и генерираните приходи от туристи-нерезиденти непрекъснато се увеличаваше. Изключителен пример в това отношения е Турция, която затвърди лидерската си позиция в този специализиран туризъм не само на Балканите, но и в света. За разлика от България, която също е обезпечена със значителни ресурси за развитието на здравен туризъм, Хърватия се превърна в далеч по-желана дестинация за тази алтернативна форма на туризъм от чуждестранните туристи.

Макар до 2020 г. тенденциите в развитието на здравния туризъм и в света, и в България, да бяха свързани с психическото и емоционалното здраве на туриста, то днес отново се обръща съществено внимание на класическото разбиране за подобряване на физическото здраве. Туристите проявяват силен интерес към лечение на определение заболявания и превенция на здравословни проблеми по време на своята почивка, т.е. прибягват към подходящи за тяхното състояние медицински терапии и/или интервенции. Така създаването на специфичен здравен туристически продукт се превръща в ключова предпоставка за привличането в дестинацията не само на местни, но и на чуждестранни туристи.

За съжаление, въпреки приетата през 2015 г. Концепция за туристическо райониране на България (Министерство на туризма, 2015) и изградените през последните години туристически маршрути с балнео и спа дестинации (Министерство на туризма, н.д.), не се наблюдават съществени про-

мени в развитието на този алтернативен туризъм на национално ниво, а неговият продукт е сравнително слабо разпознаваем сред българските и чуждестранните туристи. Само за туристически район Долината на розите той е приет като основна специализация, а в други 4 района здравният туризъм спада към разширената туристическа специализация.

От гледна точка на ресурсите, с които разполага, България има потенциал да развива такъв алтернативен туризъм не само като спомагателна, но и като основна продуктова линия. За съжаление обаче в този продуктов сегмент туристите определят страната като по-малко конкурентоспособна. Причината за това е, че въпреки положените усилия в тази посока, България все още не е ясно разпознаваема като дестинация за здравен туризъм. В същото време тенденцията към застаряване на населението, очакваното нарастване на потреблението на здравни услуги и справянето с последиците от коронавируса са добра предпоставка за развитие на здравен туризъм в България, като следва да се направи опит за нейното утвърждаване като „Център на здравето в Европа“ и позиционирането ѝ сред нашите туристи (Министерство на туризма, 2017).

3. Програмата за профилактика и рехабилитация на Националния осигурителен институт

3.1.Дейностите по профилактика и рехабилитация – елемент на социалноосигурителната система

За успешното развитие на здравен туризъм е необходимо да се изясни същността на две понятия, които до голяма степен го характеризират – профилактика и рехабилитация (Грозданов, 2016, стр. 232-233). Профилактиката е съвкупност от медицински и немедицински мероприятия, които обществото предприема за постигане на по-добро здраве и качество на живот чрез изолиране на рисковите фактори, ограничаване на тяхното въздействие върху предразположените към тях индивиди, предотвратяване настъпването на заболявания и намаляване на предизвикваните неблагоприятни последици и преждевременното настъпване на смърт. Рехабилитацията от своя страна е активен процес, насочен към възстановяване на нарушения вследствие заболявания или травми. В случаите, в които това е невъзможно, рехабилитацията цели оптималната реализация на физическия, психическия и социален потенциал на инвалида и намиране на адекватен интеграционен модел за него в обществото. Дейностите по рехабилитация са с доказан медико-икономически ефект.

В контекста на социалното осигуряване средствата предвидени за профилактика и рехабилитация са за пръв път нормативно регламентирани през 1958 г. През годините концепцията за предотвратяване на рисковете за човешкото здраве се развива, като понастоящем тя е утвърдена в Кодекса за социално осигуряване и в Наредба № 1 от 13.02.2007 г. за ползване и изплащане паричните помощи за профилактика и рехабилитация (Грозданов, 2016, стр. 233).

Плащанията за профилактика и рехабилитация, извършвани за сметка на фондовете на Държавното обществено осигуряване (ДОО), обикновено остават незабележими, особено на фона на значителните разходи за извършване на типичните осигурителни плащания под формата на обезщетения и пенсии (Грозданов, 2018, стр. 74). Независимо от това обаче при все повече нарастващата заболеваемост и влошаване на здравния статус, плащанията за профилактика и рехабилитация могат да бъдат ефективно използвани за пълноценно възстановяване на здравето и работоспособността на лица в активна трудова възраст и поне за ограничаване ръста на разходите за обезщетения и пенсии.

Правото на парични помощи за профилактика и рехабилитация по програмата на Националния осигурителен институт, както и на останалите осигурителни плащания, произтича от участието на лицата в състава на осигурителната съвкупност (Йорданов, 2018, стр. 331). От тях могат да се възползват осигурените за общо заболяване, майчинство, трудова злополука и професионална болест лица. За целта в тяхна полза трябва да са внесени или дължими осигурителните вноски за шест последователни календарни месеца преди този, в който те ще се възползват от възможностите на програмата. НОИ финансира дейности по профилактика и рехабилитация с продължителност 10 дни и до 4 терапевтични процедури дневно, като средствата за нощувка в някое от одобрените 52 заведения е 20,70 лв., а частичната парична помощ за хранене – 7 лв. на ден. Много от тези специализирани обекти са адаптирали своя продукт и предлагат комплексна програма за възстановяване на лица преболедували COVID-19. В посочените места за настаняване се очаква да отседнат около 44 хил. осигурени лица, за което са предвидени малко над 22 млн. лв. (НОИ, 2021).

През настоящата календарна година програмата на НОИ намери своето развитие в национална програма „Профилактика и рехабилитация на педагогическите специалисти“. Предназначена за значително по-малък брой лица, тя е с бюджет от 400 хил. лв. разпределен в 2 модула – профилактика и рехабилитация. Синхронизираните дейности на програмата имат за цел допълване на мерките, насочени към грижа за всички педагогически специалисти с установена диагноза, попадаща в групата на предварително дефинирани често срещани заболявания, и прекарали COVID-19 (Министерство на образованието и науката, 2021).

3.2. Необходимост от интегриране на дейностите по профилактика и рехабилитация в туристическата политика на България

Обединявайки в себе си два отделни икономически сектора – здравеопазване и туризъм, развитието на здравния туризъм в условията на пандемия днес е от особена важност. Съхраняването на човешкия живот и подоб-

ряване здравето на индивида са въпроси с икономически и социален характер. Именно по тази причина Програмата за профилактика и рехабилитация на НОИ заслужава да ѝ се отдели определено внимание при развитие на държавната политика за здравен туризъм в България.

На този етап действащата нормативна рамка формално създава възможности за развитие на всички форми на здравен туризъм, но не създава условия, чрез които да бъде постигната синергия между институциите и частните субекти за систематична организация (Експлика – Глобал Метрикс ДЗЗД, 2019, стр. 6). Липсва обвързаност и синхрон в правомощията на министъра на туризма, министъра на здравеопазването, НЗОК и НОИ, което не позволява адекватно използване на наличните ресурси за развитие на здравен туризъм. Всички тези различни по своите компетенции и интереси заинтересовани страни следва да предприемат действия в посока усъвършенстването на нормативната уредба, засягаща едновременно профилактиката, рехабилитацията и здравния туризъм.

Гарантирането на здравето и благосъстоянието на туристите е процес, който изисква прилагането на стриктни стандарти за качествено провеждане на система от медицински интервенции и манипулации. Специализираната администрация, ангажирана с въпросите на здравния туризъм, следва да има за основна задача създаването на система за управление и постоянно подобряване на качеството на услугите в този отрасъл (Експлика – Глобал Метрикс ДЗЗД, 2019, стр. 7). За целта е необходимо да се: засили контрола върху лицензирането на обектите; модернизират специализираните места за настаняване и лечение; създаде национална информационна база за дейностите, обектите и специалистите в областта на здравния туризъм; създаде система за реимбурсиране на разходи за балнеолечение по клинични пътеки на НЗОК; и други.

Към настоящия момент предприемането на почивка със здравни цели, независимо дали се използват възможностите на програмата на НОИ или не, е силно индивидуализиран акт. Профилактиката и рехабилитацията се осъществява за отделни индивиди, които сами търсят съществуващите възможности в отделни специализирани заведения и самостоятелно изпълняват стъпките по придобиването и използването на такъв туристически продукт. Липсва какъвто и да е масов или организиран характер, които би улеснил и ускорил процеса. По същия начин процедират не само българските, но и немските туристи, които пристигат в България с цел здравен туризъм. От 2019 г. страната ни има договор със здравните каси в Германия за пътувания с цел превенция и рехабилитация, но тези пътувания отново се осъществяват единствено чрез индивидуални резервации, а не като организирани групи с помощта на посредник.

В същото време липсва и координация между отделните туристически предприятия предлагащи и популяризиращи здравния туризъм. Самата програма за профилактика и рехабилитация, както и механизмът на нейното

осъществяване получават слаб медиен отзвук. Формирането на партньорски взаимоотношения между държавните структури, организациите за управление на туристическите райони, медицинските и туристическите предприятия би спомогнало за намаляване на съществуващата бюрокрация, създаване на ефективна маркетингова стратегия и провеждането на адекватна туристическа политика.

4. Заключение

Здравният туризъм в България като специализирана форма на туризъм е обезпечен с необходимите природни ресурси. Въпреки това той остава слабо развит и с неусвоен потенциал. Програмата за профилактика и рехабилитация на НОИ притежава значителни основи, положени назад във времето. Тя има място не само в социалната политика на страната, но следва да бъде обект и на туристическата политика в частта ѝ отнасяща се до здравния туризъм, поради трансформацията на туризма (вкл. здравния) от индивидуална в обществена потребност и увеличаване на неговото значение за съхраняването и развитието на обществото.

Както всяка политика, така и туристическата трябва да съобразена с протичащите в съответния момент обществени процеси и явления. Формиране на успешна туристическа политика за здравен туризъм, която да доведе до желани резултати в настоящите пандемични условия изисква постигането на диалог и партньорски взаимоотношения между заинтересованите страни. До голяма степен това е свързано и с разширяване обхвата на програмата за профилактика и рехабилитация, нейното популяризиране и по-добро обезпечаване.

Използвани източници

Басмаджиева, С. (н.д.). *Възможности за развитие на медицинския туризъм в България.* Извлечено от УНСС: https://bit.ly/3C4ZuHr

Батуров, Д. (2016). Здравен и медицински туризъм - концепции и перспективи. *Военна медицина*, 19-24.

Божинова, М., & Павлов, П. (2017). *Организация на алтернативния туризъм.* Свищов: АИ „Ценов“.

Грозданов, И. (2016). Състояние и проблемии на институционалното взаимодействие при осъществяване на дейностите по профилактика и рехабилитация в системата на НОИ. *Годишен алманах научни изследвания на докторанти*, 230-247.

Грозданов, И. (2018). Възможности за развитие на социално-икономическия потенциал на програмата за профилактика и рехабилитация на НОИ. *Списание „Бизнес управление“*, 73-90.

Експлика – Глобал Метрикс ДЗЗД. (9 септември 2019 г.). *Здравен туризъм: План за развитие за периода 2020-2025 г.* Извлечено от Министерство на туризма:

https://www.tourism.government.bg/sites/tourism.government.bg/files/uploads/2019_gg/proekt_na_plan_-_zdraven_turizam.pdf
Йорданов, П. (2018). Плащанията за профилактика и рехабилитация като форма на превенцията на риска в публичната социалноосигурителна система на България. *Алманах научни изследвания*, 321-350.
Министерство на образованието и науката. (11 август 2021 г.). *Национална програма „Профилактика и рехабилитация на педагогическите специалисти*“. Извлечено от Министерство на образованието и науката: https://www.mon.bg/bg/101019
Министерство на туризма. (2015). *Концепция за туристическо райониране на България.* Извлечено от Министерство на туризма: http://www.tourism.government.bg/sites/tourism.government.bg/files/uploads/raionirane/koncepcia.pdf?fbclid=IwAR1Jur_ORrrLNe72WqVqRuYAZA522mEpa7VRvymEmOCcY0r13-sEQrGnZdo
Министерство на туризма. (2017). *Актуализирана национална стратегия за устойчиво развитие на туризма в Република България, 2014 - 2030 г.* Извлечено от Министерство на туризма: http://www.tourism.government.bg/sites/tourism.government.bg/files/documents/2018-01/nsurtb_2014-2030.pdf
Министерство на туризма. (н.д.). *Балнео и СПА дестинации*. Извлечено от Министерство на туризма: https://www.tourism.government.bg/bg/pages/destinacii-za-balneo-i-spa-turizum
НОИ. (2021). *Профилактика и рехабилитация*. Извлечено от Национален осигурителен институт: https://www.nssi.bg/benefits/rehabilitation